

PLAN MOT
KRÄNKANDE
BEHANDLING,
TRAKASSERIER OCH
SEXUELLA
TRAKASSERIER LÄSÅR
23/24

Klostergårdskolan F-6

Innehållsförteckning

1	Bakgrund	4
1.1	Följande verksamheter omfattas av planen	4
1.2	Skolans ansvar	4
1.2.1	<i>Plan mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier</i>	<i>4</i>
1.2.2	<i>Skyldighet att anmäla</i>	<i>5</i>
1.2.3	<i>Ansvar</i>	<i>5</i>
1.2.4	<i>Lagstiftning</i>	<i>5</i>
1.3	Rutin för arbete då elev kan ha/har utsatts för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier	5
1.4	Ansvarig rektor	6
1.5	Förankring av planen	6
2	Föregående läsårs arbete och beskrivning av nuläge	7
2.1	Delaktighet	7
2.1.1	<i>Elevs delaktighet</i>	<i>7</i>
2.1.2	<i>Vårdnadshavarnas delaktighet</i>	<i>7</i>
2.1.3	<i>Personalens delaktighet</i>	<i>7</i>
2.2	Resultat av föregående läsårs insatser och åtgärder	7
2.3	Beskrivning av nuläge	9
3	Analys och åtgärder för kommande läsår	10
3.1	Analys	10
3.2	Nya mål, insatser och åtgärder	10
4	Bilaga 1: Begrepp och definitioner	12
5	Bilaga 2: Diskrimineringsgrunder	14
6	Bilaga 3	17

1 Bakgrund

1.1 Följande verksamheter omfattas av planen

Klostergårdskolans förskoleklass

Klostergårdskolans fritidshem

Klostergårdskolans grundskola, år 1-6

1.2 Skolans ansvar

Alla elever har rätt att känna sig trygga i skolan. De ska aldrig behöva utsättas för kränkningar, det vill säga sårande eller förnedrande behandling, varken från lärare och personal på skolan eller från andra elever.

Skolan har ansvar att förhindra att elever behandlas illa och det regleras i skollagen och diskrimineringslagen. I dagligt tal brukar man kalla återkommande kränkningar för mobbning, men det är inte ett begrepp som används i lagstiftningen. Istället används begreppen kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier (se även bilaga 1 om begrepp och definitioner).

1.2.1 Plan mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier

På varje skola ska det enligt skollagen finnas ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling. Det målinriktade arbetet omfattar att främja, förebygga, upptäcka och åtgärda kränkande behandling. Varje år ska det upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka åtgärder man avser att påbörja eller genomföra det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska vara med i efterföljande års plan.

Enligt diskrimineringslagen ska skolan arbeta med aktiva åtgärder för att motverka diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter oavsett diskrimineringsgrund. Varje verksamhet ska ha riktlinjer som visar att sexuella trakasserier och trakasserier som har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna inte accepteras. Varje skola ska också ha rutiner som dels klargör hur verksamheten ska agera om trakasserier påstås ha inträffat, dels anger vem den som anser sig trakasserad ska vända sig till och vem som ska ansvara för att händelsen eller påståendena utreds.

De sju grunderna för diskriminering:

- Kön
- Könsidentitet eller könsuttryck
- Etnisk tillhörighet
- Religion eller annan trosuppfattning
- Funktionsnedsättning
- Sexuell läggning
- Ålder

För skolorna i Lunds kommun väljer vi att ha en samlad plan mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier. Det är viktigt att all personal och även eleverna

och deras vårdnadshavare känner till planen.

1.2.2 Skyldighet att anmäla

En lärare eller annan personal på skolan som får veta att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier i samband med verksamheten ska anmäla detta till rektorn. Rektorn är skyldig att anmäla det till huvudmannen. När det gäller kränkande behandling är huvudmannen skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i de fall kränkande behandling konstaterats, vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

1.2.3 Ansvar

Huvudmannen, i detta fall Lunds kommun, har det yttersta ansvaret för att skollagen och diskrimineringslagen följs. I Lunds kommun har huvudmannen delegerat dessa ansvarsområden till respektive skolas rektor.

För verksamhet som avses i skollagens 25 kapitel (exempelvis öppen förskola och öppen fritidsverksamhet) och fritidshem som inte är integrerade med en skolenhet gäller plikten att anmäla kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier för den personal som huvudmannen utser.

1.2.4 Lagstiftning

Lagstiftning som styr ovan beskrivna skyldigheter att arbeta mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier finns i:

- Skollagen kapitel 6, 6-10 §§
- Diskrimineringslagen kapitel 16, 18-20 §§

1.3 Rutin för arbete då elev kan ha/har utsatts för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier

Barn- och skolförvaltningen har tagit fram en förvaltningsgemensam rutin som används när skolan fått veta att en elev kan ha blivit utsatt för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier av en annan elev eller av personal. I dessa fall ska personalen informera rektor omgående i enlighet med 6 kap 10 § skollagen, eller 2 kap 7 § diskrimineringslagen (anmälningsplikt). All personal inom förvaltningens olika verksamheter omfattas av bestämmelserna.

Rutinbeskrivning när ett barn eller en elev upplevt sig utsatt för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier:

Medarbetare

När en medarbetare får veta att ett barn eller elev har eller kan ha blivit utsatt för kränkande behandling, diskriminering eller trakasserier ska medarbetaren genast informera rektor om detta, senast nästa arbetsdag.

Rektor

Så snart informationen nått rektor görs en anmälan till huvudmannen om händelsen. Rektorn, eller en annan person som rektor utser, börjar sedan att tala med de som varit involverade. Rektorn beslutar också om eventuella åtgärder för att förhindra att

kränkande behandling, diskriminering eller trakasserier fortsätter.

I de fall då kränkande behandling, diskriminering eller trakasserier har konstaterats, följer rektorn, eller den rektorn utser, upp att åtgärderna varit tillräckliga och att den kränkande behandlingen, diskrimineringen eller trakasserier verkligen har upphört. Om det i uppföljningen visar sig att de vidtagna åtgärderna inte varit tillräckliga beslutar rektorn om eventuella förändringar av de åtgärder som vidtagits tidigare, alternativt fattar beslut om nya åtgärder för att se till att den kränkande behandlingen, diskrimineringen eller trakasserier verkligen upphör.

1.4 Ansvarig rektor

Ansvarig för plan mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier är rektor, Åsa Andersson. Det är rektors ansvar att se till att en ny plan upprättas varje år. Det är även rektor som ser till att den följs upp och utvärderas och att alla som berörs av verksamheten, elever, personal och vårdnadshavare ges möjlighet att delta aktivt i arbetet.

Rektor ansvarar för att arbeta förebyggande- och främjande för att motverka diskriminering.

1.5 Förankring av planen

Nyupprättad plan mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier förankras med vårdnadshavare efter fastställandet via föräldramöte eller information om att den finns på skolans hemsida via månadsbrev från rektor. Klasslärarna ansvarar för att planen blir känd av nya elever och dess vårdnadshavare. Nyupprättad plan går igenom på Apt och finns sedan tillgänglig på skolans site.

2 Föregående läsårs arbete och beskrivning av nuläge

2.1 Delaktighet

2.1.1 Elevers delaktighet

Eleverna är delaktiga i utvärdering av föregående läsårs arbete samt kartläggning och analys av nuläge genom klassråd. Diskussioner förs kontinuerligt kring det främjande och förebyggande arbetet samt hur det kan utvecklas. Eleverna är också delaktiga genom en trivselenkät som besvaras en gång under läsåret, samt en årlig skolklimatsundersökning för elever i årskurs 5. Elevernas upplevelser, synpunkter och förslag tas i beaktning inför upprättande av en ny plan mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier. Eleverna genomför årligen en trygghetsvandring i skolans lokaler och område för att markera de platser som anses vara trygga respektive otrygga. De deltar också i arbetet för likabehandling genom skolans dagliga arbete kring värdegrunden som en del i vårt uppdrag enligt läroplanen (LGR22) Efter genomgången trygghetsvandring och trivselenkät följer kurator upp arbetet med eleverna i alla klasser.

2.1.2 Vårdnadshavarnas delaktighet

2.1.3 Personalens delaktighet

All pedagogisk personal är delaktig i arbetet för likabehandling genom det dagliga arbetet kring värdegrund som är en del i uppdraget enligt läroplanen. Personalen är delaktiga i utvärdering av föregående läsårs arbete samt kartläggning och analys av nuläge, bland annat genom gruppdiskussioner som sker på utvecklingsdagar, arbetslagsmöten samt arbetsplatsträffar. Kontinuerligt och regelbundet lyfts dessa frågor av personal med sina elever. Resultat sammanställs, analyseras och används sedan som underlag till upprättandet av en ny plan mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier.

2.2 Resultat av föregående läsårs insatser och åtgärder

Föregående läsårs insatser och åtgärder

Utvärdering av mål utifrån planen mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier har skett i slutet av vårterminen. Utvärdering har skett på klassråd samt på gemensamma dagar för personalen. Inkomna synpunkter har behandlats av skolkurator samt ledning. Nedan följer en redovisning av de resultat som framkommit i genomförd utvärdering.

Mål/resultat: Förebygga konflikter, främja välmående på raster, främja relationer

Vi har kommit igång med våra rastaktiviteter och har pedagoger som ansvarar för detta. Ett samarbete med Sätt Skåne i rörelse och friidrottsförbundet har startats. Några medarbetare har fortbildats i detta arbete. Aktiviteter har letts av ungdomar från Lugi som kommit till skolan och de har hållit i rastaktiviteter. Vi har haft ett arbete med

projekt "Rörelse för hela livet" som egentligen riktar sig till pensionärer. De har kommit till skolan och spelat gå-fotboll med elever i årskurs två. Vi kan se att det sker färre konflikter under raster när aktiviteter erbjuds. Rastaktiviteter främjar trivsel mellan elever i olika årskurser.

Mål/resultat: Språkbruk

I vår värdegrundsplan finns aktiviteter som ska förebygga och åtgärda språkbruk. Vi kan inte i nuläget se att det blir färre verbala kränkningar. Alla lärare arbetar inte aktivt med värdegrundsplanen och antalet lärare som gör det ska öka. Kurator och skolsköterska har pubertetssnack i klasserna på mellanstadiet och där pratar de med eleverna om språkbruk.

Mål/resultat: Öka elevinflytande och delaktighet

Elevråd finns och nya representanter ska väljas. Lärarna har arbetat med elevers delaktighet och presenterats för modeller där vi kan uppnå intentionerna i Barnkonventionen. Det kommer att skapas policydokument kring elevinflytande och delaktighet. Lärarna behöver ha med dessa aspekter i sin undervisning

Mål/resultat: Öka trygghet på raster

Rastaktivitetsarbetet har kommit igång och vi har ett bra samarbete med Svenska idrottsförbundet, Lugi, Sätt Skåne i rörelse och Rörelse för hela livet med Gå-fotboll. Vi har anordnat aktivitetsdag där eleverna har provat på annorlunda aktiviteter. Vi har satsat på att bygga upp en rastvagn med aktiviteter som inte bara handlar om rörelse. Fotbollsschema med vuxna närvarande har bidragit till färre konflikter på fotbollsplanen.

Fortsatt arbete: Vi kommer att fortsätta med dessa mål då vi ser ett fortsatt behov kring dessa aktiviteter. Vi vill öka antalet trygga elever på skolan och vill se att fler elever trivs på skolan.

Mål	Aktivitet	Förväntat resultat	Utvärderingens resultat
Förebygga konflikter, främja välmående på raster, främja relationer.	Elevledda rastaktiviteter, förslagsvis år 6 leder för yngre årskurser.	Minskat antal konflikter, främjande välmående och relationer mellan årskurser och klasser.	Det har varit sig varit elev/- eller vuxenledda rastaktiviteter under läsåret. Så det har inte kunnat utvärderas. Dock kan vi se att antalet konflikter har minskat samt att det har funnits ett mer positivt klimat mellan årskurser och klasser.
Språkbruk	Tillsammans med elever genomföra lekar/tävlingar där man uppmärksammar språkbruket och gemensamt, aktivt arbetar med att alla vårdar språket.	Ett mer positivt språkbruk där färre antalet verbala kränkningar förekommer.	Det har under läsåret inte funnits någon systematik i arbetet kring språkbruk. Dock har flera årskurser arbetat med det, både förebyggande och åtgärdande, vilket har minskat antalet verbala kränkningar mellan elever.
Öka elevinflytande och delaktighet	Starta upp elevråd och matråd, använda sig av forumspel i klasser för att tydliggöra diskussion kring värdegrund och normkritik.	Att elever har en känsla av möjlighet att kunna påverka sin skolvardag.	Inga råd har startats upp under läsåret, delvis på grund av pandemin som rådde större delen av året. Några elever i årskurs 6 startade dock igång ett eget arbete där de visade på elevdelaktighet samt möjlighet till påverkan.
Öka trygghet på raster	Strukturera upp rastvärdskap, aktiviteter, scheman,	Ökad trygghet på raster.	Det har skett mindre antal kränkningar under raster och

Mål	Aktivitet	Förväntat resultat	Utvärderingens resultat
	deltagande av personal samt utvärdera vad som fungerar bra och mindre bra.		det rastvärdsschema som har funnits har följts och fungerat väl. Där det finns personal sker betydligt färre kränkningar, detta behöver hållas i och fortsätta att utvecklas.

2.3 Beskrivning av nuläge

Beskrivning av nuläge

Klostergårdskolan genomför kartläggningar och aktiviteter för att ta reda på hur eleverna mår, hur skolan upplevs och vad som upplevs som styrkor respektive brister i verksamheten. Kartläggningen ska också visa var och när det finns risk för diskriminering, trakasserier och kränkande behandling i vår verksamhet. Som underlag för att kartlägga verksamheten använder vi följande metoder enligt nedanstående tabell. Dessutom ingår de samlade intrycken som personal och elever får från den dagliga verksamheten.

Aktivitet	Tidpunkt	Ansvarig
Anmälan om kränkning	Löpande	Rektor och personal
Trivselenkät	December/Mars	Rektor samt ansvarig pedagog
Trygghetsvandring	Mars	Rektor samt ansvarig pedagog
Skolklimatsundersökning åk 5	Mars	Rektor samt ansvarig pedagog
Statistik kring frånvaro	Löpande	Klasslärare i samråd med EHT
Klassråd	1 ggr/månad	Klasslärare
Elevråd	2 ggr/termin	Rektor samt ansvarig för elevrådet
Hälsosamtal Fsk	Löpande	Skolsköterska
Hälsosamtal åk 4	Löpande	Skolsköterska
EHT-möte	1 ggr/vecka	Rektor
Skydds rond	April	Rektor

I resultaten av Klostergårdskolans trivselenkät samt övriga kartläggande forum kan vi se att eleverna överlag trivs bra och känner sig trygga både i klassen och på skolan men att några områden utmärker sig som mindre trygga och trivsamma även om det inte är lika tydliga siffror kring otrygga platser som tidigare år. Kränkingsanmälningar analyseras i Eht. Det har handlat om verbala och fysiska kränkningar framför allt, många gånger i en kombination med varandra. Majoriteten av de ärenden som har upprättats har kunnat lösas genom återkommande samtal med eleverna och dess nära vuxna i skolan.

Många av de mål och aktiviteter som togs fram i förra årets plan har det arbetats aktivt för att uppnå. Det bedöms viktigt att skolan tar fram gemensamma regler och förhållningssätt för att skapa en likvärdighet och för att öka tryggheten. Samt att det för kommande läsår tas fram mål och aktiviteter som följs upp och efterlevs dagligen under läsåret av skolans all personal och elever.

3 Analys och åtgärder för kommande läsår

3.1 Analys

Resultatet utifrån kartläggningar, utvärderingar och samtal som har genomförts visar på att många elever upplever sig trygga och mår väl på Klostergårdskolan. Samtidigt som detta kan konstateras är det många elever som väljer/har valt att lämna skolan för att börja i annan skola i Lund. Det finns flertalet förklaringar till att elever valt att lämna Klostergårdskolan, några av dem handlar om dess upplevelse av trygghet och trivsel. Därför är det något som måste fortsätta att arbetas med och utvecklas vidare, personalen tillsammans med vårdnadshavare och elever. Inför detta läsår valde fler elever att stanna kvar inför årskurs 4. Tidigare har ca 12-15 elever slutat vid övergång från lågstadiet och mellanstadiet. En förklaring till detta är dels att läraren valde att följa sin klass upp till år 4 och dels att vi efter att ha organiserat om fritidshemsverksamheten har elever i 3-6 tillsammans. Vi menar att det är tryggare för eleverna att de redan känner elever som går på mellanstadiet och det blir inte ett så stort steg. Efter den omfattande kartläggningen och analysen som genomfördes med hjälp av organisationen Friends har ett arbete påbörjats med att skapa en större gemensam samsyn bland personal på skolan. Vi har fortsatt använt oss av liknande frågor till vår trivselenkät. Resultatet visar att vi har trygga elever i klassrummen och att det fortfarande upplevs som mer otryggt under raster och med personal som de inte känner. Detta har gjorts genom att öka förståelse för varandras roller och uppdrag, samt att det har fokuserats på kommunikation.

En svårighet i att uppnå ett gott trygghetsarbete på raster är skolgårdens utformning då det handlar om stora ytor som eleverna kan röra sig på. Det skapar en svårighet i när man som rastvärd dels behöver vara aktiv med eleverna och dels ha en övergripande blick på stora delar. De kränkningar som sker inträffar i majoritet på platser där det är få vuxna som befinner sig. Utvärderingen visar att en tydlighet kring scheman vid fotbollsplan har gett positiva effekter i form av minskat antal konflikter. Vi har kommit igång med strukturerade rastaktiviteter, vilket ses som positivt för att främja elevernas raster och välmående. Samarbete med föreningar blir en bra grund för att förbättra våra aktiviteter.

Mål och aktiviteter har till stora delar utförts. Likabehandlingsarbetet i form av vår värdegrundsplan där värdegrundsarbetet struktureras och systematiseras över alla årskurser och klasser behöver följas upp och vi behöver säkerställas att lärarna gör arbetet med eleverna. Vi ska fortsätta diskussioner kring hur vi skapar en skola där alla känner sig trygga, dit man vill komma och stannar kvar som elev.

I vår analys ser vi även att det varit fler fall där det blivit konflikt mellan lärare och elev. En lärare som var vikarie stängdes av och avslutade sin anställning. Det behövs mer utbildningsinsatser kring elever som utmanar och elever med NPF.

3.2 Nya mål, insatser och åtgärder

Mål	Aktivitet	Förväntat resultat	Metod för utvärdering
Öka trivsel och trygghet på rasterna	Rastaktiviteter	Trygga elever på rasterna och ökad trivsel i skolan	Lunk och egen trivselenkät.
Öka trivsel och trygghet på rasterna	Rastvärdar ska vara aktiva och skapa relationer med	Trygga elever och hållbara relationer mellan vuxna och elever.	Trivselenkät med uppföljning i form av samtal och intervjuer.

Mål	Aktivitet	Förväntat resultat	Metod för utvärdering
	eleverna.		
Öka trivsel och trygghet på rasterna	Samarbete Sisu. Aktiva raster med aktiviteter som passar fler	Trygga elever med bra aktiviteter	Ny fråga i vår trivselenkät
Minskat antal kränkningar	Analys av kränkningar	Färre konflikter	Analys av kränkningar
Minskat antal kränkningar	Bättre anpassade åtgärder vid kränkningar	Minskat antal kränkningar	Analys av åtgärder
Likabehandlingsplan och värdegrundspan med veckovisa aktiviteter används	Revidera och uppdatera	Alla elever på hela skolan möter samma aktiviteter med en röd tråd	Utvärdering i juni
Ökad studiero	Klassens egna regler	Förebygga konflikter om det finns tydliga regler	Trivsel- och trygghetsenkäter, hälsosamtal och elevintervjuer
Bättre relationer lärare-elev	SAVI-en modell för att öka kunskap om kommunikation	Bra bemötande mot alla i skolan	Trivsel- och trygghetsenkäter, resultat av medarbetarenkäten
Språkbruk-minskat antal verbala kränkningar	Skolsköterska och kurator möter eleverna för pubertetsnack	Minskat antal kränkningar	Ny fråga till vår enkät, analys av kränkningar
Elevaktiviteter på hela skolan	Utforma aktivitetsdag för hela skolan	Hållbara relationer över hela skolan	Utvärdering av aktivitetsdag

4 Bilaga 1: Begrepp och definitioner

Begrepp

Diskriminering

Diskriminering är när skolan på osakliga grunder behandlar en elev sämre än andra elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, eller ålder. Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att en elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till ett visst gymnasieprogram med motiveringen att det redan går så många flickor på just detta program. En pojke nekas arbeta med pärlplattor pga sitt kön.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar eleven på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna. Om exempelvis alla elever serveras samma mat, kan skolan indirekt diskriminera de barn/elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Trakasserier och kränkande behandling

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker elevens värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan).

Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel "kvinnliga", "homosexuella" eller "bosniska" egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad "blatte", "mongo", "fjolla", "hora", eller liknande. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att barn/elev känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad.

Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker elevens värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund. Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker elevens värdighet. Några exempel är behandling som kan vara slag, öknamn, utfrysning och kränkande bilder eller meddelande på sociala medier (till exempel Facebook).

Både personal och elever kan agera på ett sätt som kan upplevas som trakasserier eller kränkande behandling.

Exempel på händelser som kan vara det som i lagen benämns kränkande behandling:

- Carl blir ofta kontaktad på nätet av elever på skolan. Där kallar de honom "pucko" och "tjockis". De har också lagt ut bilder av Carl på sociala medier. Bilderna har tagits i duschen efter gymnastiken.
- Lisa är stökig i barngruppen och vill inte lugna ner sig, pedagogen ger Lisa en örfil.
- Oliver har slutat fråga om han får vara med och leka på gården/rasterna. Han är hellre

ensam än att behöva höra de andra säga att han inte får vara med. Förskolans/skolans personal tror att Oliver är ensam för att han tycker om det. "Han är en ensamvarg", säger pedagogern. Oliver orkar inte förklara hur det egentligen ligger till.

Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier. Det kan handla om beröringar, tafsningar, skämt, förslag, blickar eller bilder som är sexuellt anspelade. Det kan också handla om sexuell jargong. Det är personen som är utsatt som avgör vad som är kränkande.

Repressalier

Personalen får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att eleven eller vårdnadshavaren har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling. Det gäller även när eleven, exempelvis som vittne, medverkar i en utredning som rör diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.

5 Bilaga 2: Diskrimineringsgrunder

Diskrimineringsgrunder

Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man. Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier:

- Maria vill göra sin praktik på en målarfirma, men studie- och yrkesvägledaren avråder henne med argumentet "Det är för hårt arbete för en tjej". [diskriminering]
- Pedro blir retad av kompisarna på förskolan för att han är den ende killen som valt att vara med i dansgruppen. [trakasserier på grund av kön]
- Några elever på skolan sprider ett rykte om Karin, att hon betar sig som en hora och hänglar med vem som helst. [sexuella trakasserier]

Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön. Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från "det normala". Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella. Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Jorge blir förlöjligad och hånad av en grupp killar i förskolan eftersom han sminkar sig med mascara och läppglans. [trakasserier]
- Kim, som identifierar sig som intergender, söker upp skolkuratorn på sin skola för att tala om problem i familjen. Skolkuratorn ifrågasätter Kims könsidentitet och istället för att få prata om sina problem hemma, måste Kim förklara och försvara vad intergender betyder och innebär. [diskriminering]
- Alex, som klär sig i kjol och klänning, blir utföst av de andra tjejerna från skolans tjejtoalett eftersom de tycker att Alex är för mycket kille för att få gå in där. [trakasserier]

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- En förskola/skola med många barn/elever med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn vid antagning av nya barn för att inte få en alltför segregerad barngrupp. [diskriminering]
- Thomas, som är svart, får många kommentarer från de andra barnen/eleverna om sitt hår och sin hudfärg. Många vill ta och känna på honom. Personalen avfärdar honom med att "Ja, men du vet ju att du är annorlunda. Det är klart att de andra är nyfikna på dig. De

menar ju inget illa". [trakasserier]

- Maria är bäst i klassen på svenska. Hon är aktiv på lektionerna och har alla rätt på proven. Läraren vill inte ge Maria A, då svenska inte är hennes modersmål. [diskriminering]

Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför. Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Vincent, vars familj är med i Pingstkyrkan, blir ofta retad för det av några barn. De säger det på skämt, men han tycker inte att det är roligt. [trakasserier]
- Läraren nekar Leila att bära huvudduk på slöjden med motiveringen "Huvudduk är ett tecken på kvinnoförtryck". Det innebär att Leila utestängs från sin utbildning. [diskriminering]
- Rebecka är judinna. En dag har någon ristat ett hakkors på hennes skåp. [trakasserier]

Funktionsnedsättning

Med funktionsnedsättning menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- På skolavslutningen ropade skolans rektor upp alla elever individuellt och tackade av var och en förutom en klass inom anpassad grundskola, som hon ropade upp som grupp. [diskriminering]
- Elenas pappa har en CP-skada. Hon blir arg och ledsen när andra barn/elever ropar "Din pappa är jävla CP." [trakasserier]
- Patrik, som har ADHD, blir utkörd från samlingen/klassrummet för att han inte kan sitta still. Han lämnar hela tiden sin plats. En dag klarar förskolan/skolan inte av situationen utan skickar hem Patrik med orden "ADHD-barn borde inte få gå här!" [diskriminering och trakasserier]

Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning. Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning:

- Några elever i skolan brukar vara elaka mot Johanna på många olika sätt. Oftast kallar de henne "äckliga lebb". [trakasserier]
- Det har gått bra i förskolan/skolan för James tills hans två pappor kom på besök. Efter det har han svårt att få vara med och leka.
- James vill inte vända sig till sin pedagog eftersom pedagogen ser att de andra fryser ut honom, men inte gör något. [trakasserier]
- På skolan ordnas en avslutningsbal. Elin och Anna, som är ett par, får inte dansa den

första uppvisningsdansen tillsammans. [diskriminering]

Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd.

Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av

ålder. Skyddet gäller alltså även i förskolan/skolan. Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelser som kan vara trakasserier:

- Malte är ett år yngre än sina kamrater och blir ofta retad på grund av detta. [trakasserier]
- Agnes pappa är mycket äldre än de andra papporna i hennes barngrupp/klass. Hon blir sårad när de andra kamraterna skämtar om det. Hon har sagt ifrån att hon blir ledsen, men de fortsätter i alla fall. [trakasserier]

6 Bilaga 3